

פרשת שופטים

הדלקת נרות אופק דימונה

ר"ת	יציאת שבת	ניסת שבת
20:19	19:42	18:48

סדר התפילה

צריך להסדיר את התפילות. (וידידי הרב יניב אסולין הי"ו נתן לי דוגמא כגון החוזרים בתשובה שמעולם לא פתחו הסידורים וכל הדברים חדשים לפנייהם, ולא ברור להם מה הם קוראים).

וסיים הבית יוסף שאפ"ל כשכתובה לפניו צריך להסדיר, וכן פסק בשו"ע (סי' ק"א) שתפילה של מועדות ושל ראשי חודשים צריך להסדירם.

והב"ח כתב לסייע לדברי הבית יוסף שסיים רבינו מנוח בסוף דבריו וצ"ע, משמע שלא ברור הדבר, א"כ כיצד הביאו להלכה.

וכן פסקו להלכה עטרת זקנים, מחצית השקל והפרי חדש והוסיף שנוהגים להתפלל תפלה ראשונה מתוך הסידור ואח"כ בע"פ שכיוון שסדרו פעם אחת די בכך.

ופסק בהלכה ברורה (ה"ד) נכון להחמיר בזה ולהסדיר את התפלה, והמקילים יש להם על מי לסמוך.

אמנם בילקוט יוסף (עמ' תרצד) פסק שאין מנהגינו להסדיר את תפילת המועדות קודם, מכיוון שסומכים על המחזור שמתפללים מתוכו. (בהסתמך על דברי החיד"א הנ"ל).

וגבי ברכת הלבנה, כתב במחצית השקל שצריך להסדיר קידוש הלבנה ועדיפה מתפלת ר"ח, מכיוון שתפלת ר"ח פחות משלשים יום, מה שאין כן קידוש הלבנה לפעמים יש בניהם שלשים יום. (ונראה שהבין בדברי הטור במחלוקת הרי"ף הרא"ש כנגד הרמב"ם).

והקשה עליו בתורת חיים שברכת הלבנה אינה תפלה אלא ברכה, ואף בתפלה אין צריך להסדיר משום שמצוי לנו סידורים. ובפתח הדביר (אות ג) כתב ג"כ לדחות דברי מחצית השקל.

וע"פ המחצית השקל פסק בספר חודש בציון (פ"ז ה"א) מאחר שפעמים שברכת הלבנה נראית לאחר שלשים יום, אמרו חכמים שצריך להסדיר את הברכה, ע"י שיחזור עליה קודם ויכינה. אמנם יש שאמרו שמפני שמצויים היום סידורים אין צריך להסדיר את הברכה, מכל מקום לכתחילה יש להיזהר בכך, כדעת מרן הבית יוסף שאפ"ל כשאומרה מתוך הסידור, יש להכינה בכדי שתהא שגורה בפיו.

אולם נראה, ע"פ הילקוט יוסף (שלא התייחס לזה כלל), ובהלכה ברורה (ה"ד בירור ההלכה אות ג) שהביא דברי תורת חיים ופתח הדביר לדחות דברי מחצית השקל, שאין צריך להסדיר ברכת הלבנה.

מובא במסכת ראש השנה (לה). אמר רבי אלעזר: לעולם יסדיר אדם תפלתו ואחר כך יתפלל. אמר רבי אבא: מסתברא מילתיה מסתברים הדברים של דרבי אלעזר בברכות של ראש השנה ושל יום הכפורים ושל פרקים, אבל של דכל השנה - לא. איני וכי כך היא ההלכה? והא רב יהודה מסדר צלותיה ומצלי! והרי רבי יהודה היה מסדר את תפילתו של כל השנה ואח"כ היה מתפלל - שאני שונה רב יהודה, כיון דמתלתין יומין לתלתין יומין הוה מצלי משלשים יום לשלושים יום היה מתפלל מפני שהיה עסוק בתורתו ולכן - כפרקים דמי התפילה דומה לתפילה הבאה לפרקים.

פסק הרמב"ם (הלכות תפלה פ"ד הי"ט) וז"ל שתפילות הפרקים, כגון תפילת מוסף, ראש חודש ותפילת מועדות צריך להסדיר תפילתו ואח"כ עומד ומתפלל, כדי שלא יכשל בה. עכ"ל. וכתב הבית יוסף (סי' ק) שמשמע מדבריו שתפילת הפרקים הוא תפילה שלאחר עשרים ותשעה ימים.

אולם דעת הרי"ף והרא"ש שתפילת פרקים משלושים יום. והבין הטור שלדעת הרמב"ם הוא לאחר עשרים ותשעה ימים לכן ר"ח בכלל, ולדעת הרא"ש הוא לאחר שלושים יום ולכן אין צריך להסדיר תפילת ר"ח.

אמנם הבית יוסף כתב שאין מחלוקת בדבריהם וצ"ל בדברי הרי"ף והרא"ש שכתבו 'משלושים יום', דהיינו לאחר עשרים ותשעה ימים ביום השלושים צריך להסדיר.

ורבינו מנוח כתב שמה שצריך להסדיר את תפלתו הוא דווקא שמתפלל בעל פה, אבל כשכתובה לפניו לא צריך שהרי רואה מה שמתפלל וסיים בצ"ע, וכן פסק הרמ"א. וכן פסקו הלבוש,

הט"ז, והחיד"א בברכי יוסף (אות ב) [שכתב העולם סומכים על סברתו של רבינו מנוח, ואף שרבינו מנוח סיים בצ"ע, מכל מקום החילוק שכתב אמיתי ומורגש לכל, וקבעוהו להלכה כל גדולי ישראל דור ודור, ולא ראינו לתלמידי חכמים זקנים שמסדרים את תפילתם. (אות ג) והביא בשם הר"ש בן הרשב"ץ שאין להסדיר תפילת המועדות מפני שאין כולה מחודשת אבל תפילה שכולה מחודשת צריך להסדיר. והסביר בתורת חיים שאולי טעמו, משום שאם כיוון באבות היינו בשלשת הברכות הראשונות יצא י"ח, ובכל המועדים תפלת אבות אינה משונה, אבל ביום הכיפורים ובראש השנה גם ברכת אבות משונה וע"כ צריך להסדיר].

ובכף החיים (אות ג) כתב שכל זה שאין צריך להסדיר את התפילה כשיש סידור לפניו, הוא למי שהדברים מסודרים אצלו, אך מי שאין הדברים מסודרים אצלו היטב אפי' כשיש לו סידור לפניו

הרואה לבנה כחידושה

ובשו"ת יביע אומר כתב לסייע לדברי המאורי אור מדברי הרמב"ם הסמ"ג וספר הקנה, שסוברים להלכה לברך ברכת הלבנה ביום הראשון, וביום הראשון שאין הלבנה נראית אלא מעט בוודאי שאין נהנין ממנה, א"כ הוא הדין סמוך לחשיכה שרואים אותה. ואפי' לדברי החולקים שסוברים שאין לברך על הלבנה ביום הראשון אלא לאחר שעברו עליה שלשה ויש סוברים שבעה ימים מהמולד, יודו שמותר לברך על הלבנה כשראו ליהנות ממנה, ומה שכתב הרמ"א 'ונהנין מאורה' אין כוונתו שיהנו ממנה ממש אלא כל שראוי ליהנות ממנה, שהרי מקור דברי הרמ"א אינם אלא מדברי האגור והוא כתב בעצמו שהלבנה תהיה זורחת.

וגם בספר ניצוצי אורות כתב שהזהר תפס בלשונו שיאותו (שיהנו) לאורה, ובש"ס שלנו לא מבואר שיאותו לאורה, ואפשר לומר שכוונתו בזה שלא יאותו לאורה ממש.

וגם בשו"ת גור אריה יהודה כתב לבנה שאינה נראית כלל וכשהגיעה זמן בין השמשות נראית מותר לקדש עליה בשם ומלכות. והוא הדין גבי עלות השחר.

אולם מכיוון שהמהר"ח פלאגי' והבן איש חי סוברים שאין לברך אלא בלילה, לכתחילה יש לברך אותה בלילה, ואם יש חשש שיפסיד רשאי לברך עליה בבין השמשות.

והנימוקי יוסף כתב ואיכא דאמרי עד שתתבשם באורה, כלומר, שלא תהא דקה יותר מדאי, אלא שתאיר היטב ואז יהנו בה. שאין מברכים על הלבנה בבין השמשות שאז אין אורה רב ומבושם. ע"כ. וכתב עליו שכוונתו בזה שאין זה זמן שראוי ליהנות מאור הלבנה, אולם כאשר שייך בו 'דאוי ליהנות מאורה' בבין השמשות רשאי לברך על ברכת הלבנה. וכן משמע מדבריו שסיים שאז אין אורה רב ומבושם, משמע שאם אורה רב ומבושם שייך לברך עליה אפי' בבין השמשות.

מובא במסכת סנהדרין (מב.) אמר רב יהודה: ברוך וכו' אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמיים לעשות רצון קונם פועלי אמת שפעולתן אמת וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידין להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו ברוך אתה ה' מחדש חדשים.

ופסקו הטור והשו"ע הרואה לבנה בחידושה מברך 'ברוך אתה ה' אשר במאמרו ברא שחקים' וכו'.

ואימתי מברך?

כתב האגור והביאו הרמ"א אין מברכים על הלבנה אלא בלילה (בצאת הכוכבים) בזמן שהלבנה זורחת ונהנין מאורה [ביאר בערוך השולחן (אות ה) שצריך שתהא זריחתה ניכרת על הארץ והיינו שיש ממנה צל], וכן מסתבר לומר, שאם תאמר שמברכים על הלבנה ביום, נחשב כמו נר שמדליקים אותו ביום, ומה תועלת יש בו?

והביא טעם זה בספר שיבולי הלקט והוסיף טעם נוסף לברך הלבנה בלילה, מפני שהלילה הוא זמן ממשלת הלבנה.

וכתב המשנ"ב (ס"ק ב) ואין לברך עליה בבין השמשות ואפי' שהלבנה נראית קצת, כיוון שעדיין יום הוא. וכן פסק בילקוט יוסף (עמ' שלה), אלא שכתב שאם הזמן של ברכת הלבנה מצומצם ויש חשש שיפסיד את ברכת הלבנה יכול לברך בשקיעת החמה כל שהוא ראוי ליהנות לאור הלבנה, אמנם קודם שקיעת החמה אינו יכול לברך! (עמ' שלו) וכן הדין אם היה חודש חורפי ולא היה אפשר לברך ברכת הלבנה ובט"ו לחודש זרחה הלבנה לאחר שכבר עלה עמוד השחר קודם הנץ החמה, רשאי לברך ברכת הלבנה קודם שהאיר פני המזרח והוא שנהנה מזריחתה.

טעמו של הילקוט יוסף

כתב המאורי אור, כתב הרמ"א בדין השלמת התענית וז"ל שצאת הכוכבים היינו כשהלבנה זורחת בכוח ומאירה על הארץ. ע"ש. וכאן כתב אין לקדש את החודש אלא בלילה בעת שהלבנה זורחת ונהנין מאורה. ע"כ. ודייק מדבריו שמכיוון שלא כתב כאן כדבריו בדין השלמת התענית, היינו שלא כתב 'כשהלבנה זורחת בכוח ומאירה על הארץ' אלא כתב 'שהלבנה זורחת ונהנין מאורה' - משמע שסובר שאפי' בזריחה קצת של הלבנה סמוך לחשיכה מספיק כדי לברך עליה.

אלה:

מצוה אין מברכים
ברכת "שהחיינו" על
קידוש האבנה?

להקדשה ולתרוות, התקשרו - 053.313.2472

כע"ה לקראת חודש אלול מגיין יבין קודש לחולי גליין

מספר 5 יוצא לאור עם 48 עמודים מלאי תוכן.

בואו לקחת חלק בליכוי הרביא.

העלון מוקדש:

להצלת: משחת אלולקר, אליה בוקרה, אוראל

אנקורי.

לרפואת: רולי בת סופי, חנה בת מישל.

לע"נ: דן בן נעמי ג'ולף ז"ל.